

SALAF, SALAFÍJA A SALAFIZMUS:

VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ PERSPEKTIVY

ALÍ VĚTROVEC
www.e-islam.cz 2017

PROČ HOVOŘIT O SALAFIZMU

- ▮ Nejprudčeji se rozvíjející směr
- ▮ Jednoduchá a nadlokální interpretace
- ▮ Finanční podpora
- ▮ Velké ambice
- ▮ Všeobecné odvolávání se na koncept
- ▮ Vztah k militantním hnutím
- ▮ Potřeba demytizace (Ostřanský 2013)

K UCHOPENÍ PROBLÉMU

- 1. Fenomén je tím, čím se jeví.
- 2. Popis debaty je popisem fenoménu.
- 3. Označitel a označené.
- 4. Zohlednění různých stran diskursu.
- 5. Hermeneutika je nezbytná.
- 6. Islám je jako diskursní tradice o sdílených tématech a pohledech (T. Asad, 1993).
- 7. Vyhnutí se outsiderovským a insiderovským zkreslením, odmítnutí esencializmu, teologizování a orientalizmu.

SALAF V KORÁNU A V SUNNĚ

Klas. Arab. *salaf* = „ti, kteří časově předcházeli,“ či „předběhli“ => isl. kontext: *as-salafu s-sálih*

KORÁN:

„[A] učinili jsme je předchůdci (arab. *wa dža'alnâhum salafan*) i výstražným příkladem pro budoucí.“

(Korán, 43:56).

SUNNA:

Prorok Muhammad své dceři Fátimě: „Proto buď bohabojná a trpělivá, neboť věru skvělým jsem pro tebe předchůdcem (arab. *fa-innî ni'ma s-salafu anâ laki*).“

(al-Bucháří 6285 a 6286; Muslim 2450b)

HISTORIE POJMU SALAFÍ A SALAFÍJA

- *salafíja* = následování *salaf*; *salafí* = následovník *salaf*
- *salafíja* je bezpečná a nejlepší cesta, v protikladu k cestě *chalaf*, pozdějších
- as-Sichtijání, Abú Hanífa, al-Awzá'í, Ibn Mubáarak, Ibn Hanbal 2.-3. století hidžry: opozice vůči *bid'a*
- U všech mazhabů
- As-Sam'ání (6. stol. h.) dokládá kolektivum *salafíja* a nisbu as-Salafí.
- Zejména v souvislosti s Božími atributy, až do Ibn 'Abdulwahhába (11. stol. h.)

ALTERNATIVNÍ HISTORICKÁ OZNAČENÍ

- *ahlu s-sunna wa l-džamá'a*
- *al-asaríja, ashábu l-asar*
- *ahlu l-hadís, ashábu l-hadís*
- *hanábila, hanbalíja*
- vymezování se, relativní označení.

CHARAKTERISTIKY SOUČASNÉ SALAFÍJE (SALAFIZMU)

- Snaha o čistý *tawhíd*
- Odmítnutí *širku a bid'a*
- Doslovné chápání atributů
- Skepticizmus vůči skrytému významu
- Konzervativní skripturalizmus
- Racionalizmus a skepse vůči zázrakům světců (*karámát l-awlijá'*)
- Odmítnutí *taklídu* a preference *idžtihádu* a správného (*rádžih*) názoru

SALAFÍJA VS. SALAFIZMUS

- **Výrok 1.:** „Co se týče toho, kdo se připisuje zbožným salaf jako ke kolektivu, ten se připisuje k něčemu uchráněnému chyb.“ - al-Albání
- **Výrok 2.:** „Salafisté jsou jediní, kdo volá po následování Koránu a Sunny ve všem.“ - al-Albání
- Větší provázanost, větší vnitřní soudržnost, větší tendence k výlučnosti
- Klesající fundovanost, vzrůstající klipovitost, soutěživost s ostatními
- Ideál vs. realita:
- - Lies!
- - strana Núr

VNITŘNÍ ROZMANITOST

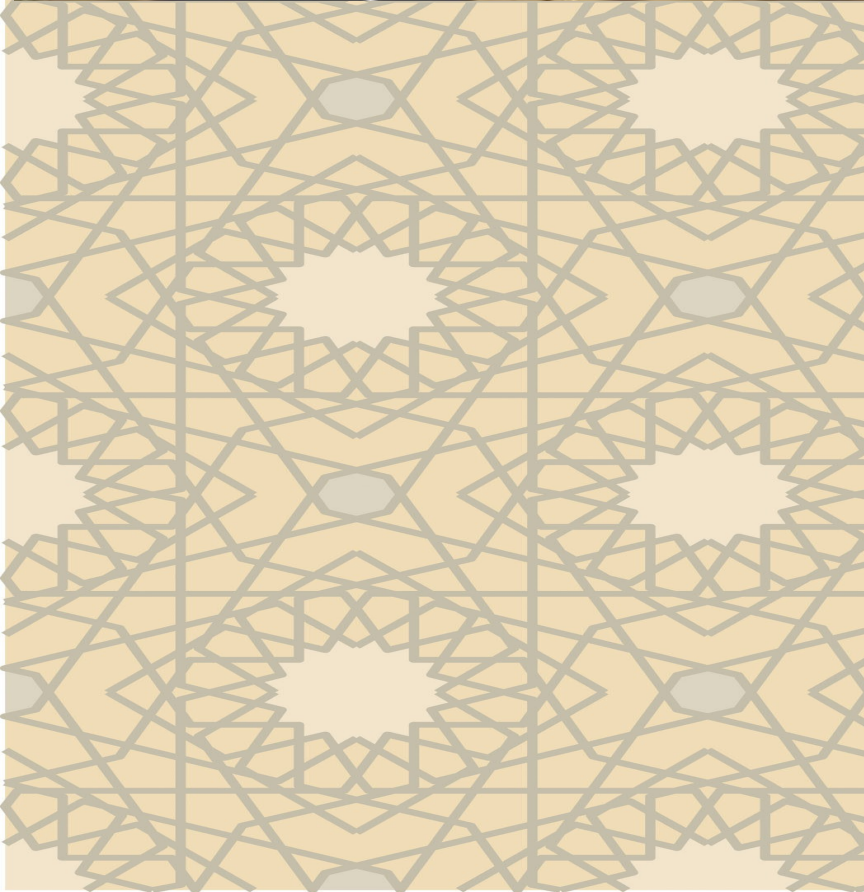
- 3 kategorie: 1. pietisté, 2. političtí, 3. militantní
- Mazhab a místní tradice
- Politická participace
- Vztah k učencům a vládcům
- Vztah k režimu v KSA
- Míra ochoty spolupracovat a sdružovat se s jinými

DOPIŠ KUVAJŤANŮ IBN BÁZOVI

- Otázky neshody mezi salafisty v klasických i moderních otázkách
- Principy salafíje
- Nové přesahy:
 - - přikazování vhodného a zavrženíhodného
 - - politická participace
 - - poslušnost vůči vládcům
 - - vztah k ostatním muslimům
- Podepsal a přenechal idžtihádu. (1994)

PROTIVNÍCI SALAFIZMU

- Tradiční lokální autority s mazhabským a súfíjským pozadím
- *al-Ahbáš* ('Abdalláh al-Habaší al-Hararí) 90. léta v Libanonu: válka o mešity
- Fatwa z Grozného 2016 (R. Kadyrov) – odsouzení *salafizmu* jako sekty a jeho zakladatelů jako nevěřících
- 'Ammánské poselství 2004 ('Abdulláh II.)

ZVENČÍ A ZE VNITŘ

- Co je to salafizmus?
- salafizmus a wahhábizmus
- Jsou 'Abduh a spol. salafisté?
- Je salafizmus hnutí, ideologie?
- Jsou *Ichwán al-muslimún* salafisté?
- Co je to džihádizmus?
- Tendence k redukci
- Tendence k negativním soudům
- Islamoskeptická konstrukce jako *post-salafizmus* (S. Weidner, 2016, v úvodu k Hamedu Abdel-Samedovi)
- Jsou *Dá'iš* a *al-Ká'ida* salafisté? Pojem

ZÁVĚR

- *salaf* = zbožní předkové. Obecně přijímáno.
- *salafíja* = jak následování salaf tak, salafismus
- *salafí* = „následovník salaf“, ale i „salafista“
- Slepost vůči rozdílům, otázka nekonzistence
- Nutnost odmítnout termíny s nejasnou náplní.

DĚKUJI ZA POZORNOST.